

Landbruksbarometeret

■ En undersøkelse blant norske gårdbrukere som gjøres for å gi et bilde av utvikling og trender i norsk landbruk. Landbruksbarometeret kom ut for første gang i 2014.

■ Årets spørreundersøkelse ble sendt ut til 3 400 bønder, hvorav 1 228 svarte.

Framtidstro: Årets barometer viser høy trivsel og stor framtidstro, til tross for en rekke utfordringer: Fire av ti bønder ser lyst på framtidssiktene på gården, og nærmere ni av ti bønder trives. (Arkivfoto)

4 av 10 bønder ser lyst på framtida

40 prosent av de spurte bøndene i undersøkelsen Landbruksbarometeret ser lyst på framtidssiktene på gården. 8 av 10 trives godt som bonde.

LANDBRUKSBAROMETERET

Tekst: **Anders Sandbu**

Landbruksbarometeret legges fram av AgriAnalyse, og gir et bilde av utvikling og trender i norsk landbruk. Også bøndenes egne holdninger til det å være nettopp bønder, settes under lupen. Årets barometer viser høy trivsel og stor framtidstro, til tross for en rekke utfordringer:

Trivsel og framtidstro

* 40 prosent av de spurte er helt eller ganske enig i påstanden «jeg ser lyst på framtidssiktene på gården». 27 prosent er helt eller ganske uenig, mens 33 prosent verken er enig eller uenig.

* Videre er 86 prosent helt eller delvis enig i påstanden «Jeg trives godt som bonde».

– Tallene gjør veldig godt å se. Skal en næring lykkes, må næringa ha tro på det den driver med, sier konsernsjef Ole Lauritz Lønnum i Landkreditt Bank.

Han trekker fram en tydelig tendens til at bøndene ønsker å utvide drifta, og at dette sier noe om nettopp troen på egen virksomhet.

Variierende investeringsmuligheter

Men det ligger også en bekymring i bakhånd:

– For å utvikle seg, må man klare å investere. I dag er det veldig store forskjeller i bønders muligheter til å utvide og investere. På like eiendommer med likt produksjonsgrunnlag er det veldig store forskjeller på verdien, på grunn av ulik beliggenhet. At bønder ikke klarer å få finansiering, er en driver i den sentraliseringsutviklingen vi ser hver eneste dag i landbruket. På grunn av manglende pantegrunnlag går det en trend der de sentrale områdene vektes, sier Lønnum.

En av fire planlegger å investere minst 500 000 kroner i driftsapparatet de nærmeste 12 månedene, men det er ikke noe automatisk overlapp

mellom dem som oppgir stort behov for investeringer og dem som faktisk *planlegger* slike. De gruppene som oppgir best lønnsomhet – egg- og fjørfe produsentene – er også de som i størst grad planlegger å investere det neste året.

– Storfeprodusentene er den gruppen som oppgir størst behov for investeringer. Landkreditt Bank finansierer som regel rundt 80 prosent av bondens investeringer, og i noen tilfeller 100 prosent. Men det offentlige må også bidra mer, slik at flere bønder kan foreta nødvendige investeringer, poengterer Lønnum.

– For å realisere Stortingets ambisjon om økt

«Skal en næring lykkes, må næringa ha tro på det den driver med»

Konsernsjef Ole Lauritz Lønnum i Landkreditt Bank

produksjon og landbruk over hele landet, trenger vi en offentlig aktør som kan yte risikokapital sammen med bankene. Dette er også noe vi har spilt inn til jordbruksforhandlingene, sier han.

Dramatisk nedgang i vest og nord

Daglig leder Christian Anton Smedshaug i AgriAnalyse trekker fram arealnedgangen som en grunnleggende utfordring som rammer de minste hardt. De siste ti åra har det vært en samlet arealnedgang på 5 prosent.

– Den store dramatikken er arealnedgangen på Vestlandet, samt Troms og Finnmark. Utfordringene på regionnivå reflekteres i driftsenhetsstørrelsene. De minste brukene er også de som har størst utfordringer med å holde oppe lønnsomheten og arealene, sier Smedshaug. ■

Vil ha «trafikklyssystem» for mink i grupper

Mens Pelsdyrslaget mener det nye forslaget til dyrevelferdsprogram for mink er en gullstandard, kaller Dyreveralliansen det latterlig.

GRUPPEHOLD AV MINK

Tekst: **Linda Sunde**

Et stortingsflertall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet, Sp og KrF vedtok i januar at vi fortsatt skal ha en pelsdyrnæring i Norge.

Det ble samtidig vedtatt et generelt forbud mot gruppehold av mink. Men med et viktig forbehold: Det kan gjøres unntak på gårder som deltar i et dyrevelferdsprogram og oppfyller strenge krav.

Landbruksdepartementet inviterte landbruket til å utarbeide et forslag, og ba Bondelaget koordinere arbeidet, i samråd med Norges Pelsdyrslag og Småbrukarlaget.

Nå har landbruket levert forslaget sitt.

– Vårt mål har vært å lage et solid og faglig begrunnet program med utgangspunkt i god dyrevelferd for gruppehold av mink, noe vi mener dette programmet bidrar til, sier Per Skorge, generalsekretær i Bondelaget.

– Nå er det opp til departementet å få etablert regelverket og å ta prosessen med den nye pelsdyrforskriften videre, sier han.

Stolt

Lederen i Norges Pelsdyrslag er stolt over forslaget.

– Jeg er utrolig stolt over å lede en næring som så til de grader går foran og viser vei ved nå å innføre gullstandard på dyrevelferd. Gjennom dette har vi sikret fortsatt gruppehold for mink, sier Bertran Trane Skadsem i en pressemelding.

Forslaget inneholder blant annet WelFur-revisjon (forskningsbasert sertifiseringsprogram utviklet av sju europeiske universiteter for Fur Europe), der kun farmer som er på nivå «best praksis» eller «god praksis» kan være med i dyrevelferdsprogrammet, minst tre årlig helseovervåkinger av veterinær, kursing, bemanningsplan og ekstra tilsyn.

– Vi foreslår å innføre trafikklyssystemet. Dette innebærer at de som har god dyrevelferd og oppfyller kravene i dyrevelferdsprogrammet, får grønt lys og kan fortsette med gruppehold. De som har mindre feil og mangler får gult lys. Dette innebærer at de får en kort periode på å utbedre manglene. De som har alvorlige feil og mangler, blir kastet ut av velferdsprogrammet, noe som innebærer at de ikke kan fortsette med gruppehold, sier Skadsem.

Bukken og havresekken

Det nye forslaget mildner ikke kritikken fra Dyreveralliansen.

– Vi er sterke motstandere av gruppehold. Tilgjengelig kunnskap viser at gruppehold fører til ekstra stress og skade for dyra, sier Live Kleveland.

– Det nye forslaget er helt latterlig. Det er latterlig at regjeringa lar næringa utforme strenge regler for seg selv. Jeg tror alle forstår at det blir bukken som blir satt til å passe havresekken. Forslagene som er kommet, understreker det. Vi har sendt skriftlig innspill til arbeidet til Bondelaget, men vi kan ikke se at det har blitt tatt til følge.

– Hva er latterlig, og vise at dette er bukken som passer havresekken?

– Blant annet at gruppehold fortsetter, uten kompensierende dyrevelferdstiltak for å forebygge aggresjon og stress. Og det skal være kontroller av privatpraktiserende veterinærer. Det burde vært kontroll fra en nøytral tredjepart. Det er lagt opp til stor grad av egenrevisjon, og kontrollene er forhåndsmeldte. Det er lett å jukse. WelFur blir framstilt som vitenskapelig, men inneholder ikke en helhetlig velferdsvurdering, og mangler indikatorer for atferdsbehov. Og gjør du grove feil, kan du kun ekskluderes midlertidig. Du tillates å starte opp igjen med gruppehold etter ett års opphold, sier Live Kleveland. ■